



Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

## СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: ФИЛОСОФСКИ

Специалност: Психология

Ф	Ф	П	8	2	0	1		
---	---	---	---	---	---	---	--	--

ПСИХОЛОГИЯ

Магистърска програма: Психология на здравето (код и наименование)

Ф	Ф	П	8	2	0	1		
---	---	---	---	---	---	---	--	--

### УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина: 

3	0	1	9
---	---	---	---

Етика и здравна политика

Преподавател: проф. д-р Силвия Минева

Асистент: гл.ас. д-р Петър Горанов

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
<b>Обща аудиторна заетост</b>		<b>60</b>
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	20
	Курсов учебен проект	40
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	20
<b>Обща извънаудиторна заетост</b>		<b>60</b>
<b>ОБЩА ЗАЕТОСТ</b>		<b>120</b>
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2
<b>ОБЩО ЕКСТ</b>		4

№	Формиране на оценката по дисциплината <sup>1</sup>	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	20%
2.	Разработване на курсова задача	20%
3.	Курсова работа върху етически проблем от областта на здравната политика.	60%

<sup>1</sup> В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

**Анотация на учебната дисциплина:**

Дисциплината е организирана в плана на едно интердисциплинарно представяне и описание на основни и специфични етически категории, принципи и подходи в контекста на актуални теми и проблеми на здравната политика. С оглед на това учебното съдържание е разпределено, както следва в 15 лекционни и 8 семинарни теми, всяка от които включва изложения върху традиционни, модерни и постмодерни идеи и понятия за етика, морал, нравствена норма, здраве, политика, тяло, общество, общност, власт и др., и специфичните морално-етични дилеми, казуси и проблеми, съпътстващи политическия опит и практика в областта на здравето. Специален акцент на курса представлява етическата рефлексия на тези опит и практика в контекста на българските условия и актуалното състояние на здравната и обществената политика у нас.

**Предварителни изисквания:**

Няма

**Очаквани резултати:**

Студентите да придобият задълбочени и специализирани знания за етическите аспекти и проблеми, характерни за здравната политика като сфера на политически решения и поле на конкуриращи се интереси, ценности и цели, както и знание и опит в критическия дискурс на социалните последици и обществена значимостна една или друга здравна политика като основа на етичната експертиза и филтър при вземането на общественозначими решения в областта на здравето.

**Учебно съдържание****ЛЕКЦИИ**

№	Тема:	Хорариум
1	Етиката като практическа философия и „малка политика”. Нравствена нормативност и морална саморегулация.	2
2	Специфика на нравствените отношения – морални оценки и ценности. Морал и/или етика.	2
3	Здравето като социално благо и етическа категория: теории за благата и тяхното разпределение. Принципализъм и консеквенциализъм в етиката и политиката.	2
4.	Социални реалии и морални авторитети на здравните политики. Етически критерии на здравните дейности - етична експертиза и етичен филтър.	2
5.	Дихотомията икономика/етика в контекста на съвременните здравни политики –комерсиализация и ефективност, здравна сигурност v/s здравни осигуровки.	2
6.	Обществено здравеопазване и корпоративен бизнес: частни интереси/обществени рискове, фармацевтична индустрия и медикализиран консумеризъм.	2
7.	Етико-деонтологични проблеми на здравните политики – медикализация, ятрогенния и патернализъм. „Морален хазарт” и професионални съсловни организации.	2

8.	Отговорността за здравето като етическа категория: видове и институционализация на отговорността – етически комисии, комитети и конвенции.	2
9.	Етични стандарти в здравната политика - достъп до здравни услуги, информация и лекарства, автономия и права, баланс между права и отговорности, частни интереси и обществено благо.	2
10.	Етично поведение и професионализъм: между призванието и кодификациите – категориите колегиалност/солидарност, компетентност/рутина, конфиденциалност/ публичност.	2
11.	Властовият дискурс на здравето и живота в съвременната епоха – категориите „качество на живота” и пазаруването на тела.	2
12.	Пластичната хирургия на другия и „противоприродните съчувствия”. Стари дискриминации и нови сегрегации.	2
13.	Биотехнологичният дебат в постмодерността - технологичното разглобяване на моралния Аз и неговото постчовешко бъдеще.	2
14.	Политическото действие в мрежовото общество и епохата на глобализация: обществото на риска и здравната политика като субполитика.	2
15.	Тяло и идентичност. Телесност и технологии:размитите граници.	2

### СЕМИНАРНИ ЗАНЯТИЯ

№	Тема:	Хорариум
1	Морал и/или етика, дълг и спасение.	3
2	Етичност v/s нормативен фашизъм.	3
3	Морална деонтология и етична аксиология: частен морал и обществени рискове	4
4.	Етос и общност: другост, заедност, солидарност.	4
5.	Лице и личност – телесно здраве и обществено лице-мерие.	3
6.	Микрология и общество: дисциплинарни общества, общества на контрола и хибридни общества	5
7.	Параметри на регреса –глобализирани общества и фрагментирани тела.	3

8.	Биовласт и биополитика.	5
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		

***Конспект за изпит***

<b>№</b>	<b>Въпрос</b>
1	Етиката като практическа философия и „малка политика”. Нравствена нормативност и морална саморегулация.
2	Специфика на нравствените отношения – морални оценки и ценности. Морал и/или етика.
3	Здравето като социално благо и етическа категория: теории за благата и тяхното разпределение. Принципализъм и консеквенциализъм в етиката и политиката.
4.	Социални реалии и морални авторитети на здравните политики. Етически критерии на здравните дейности - етична експертиза и етичен филтър.
5.	Дихотомията икономика/етика в контекста на съвременните здравни политики – комерсиализация и ефективност, здравна сигурност v/s здравни осигуровки.
6.	Обществено здравеопазване и корпоративен бизнес: частни интереси/ обществени рискове, фармацевтична индустрия и медикализиран консумеризъм.
7.	Етико-деонтологични проблеми на здравните политики – медикализация, ятрогения и патернализъм. „Морален хазарт” и професионални съсловни организации.
8.	Отговорността за здравето като етическа категория: видове и институционализация на отговорността – етически комисии, комитети и конвенции.
9.	Етични стандарти в здравната политика - достъп до здравни услуги, информация и лекарства, автономия и права, баланс между права и отговорности, частни интереси

	и обществено благо.
10.	Етично поведение и професионализъм: между призванието и кодификациите – категориите колегиалност/солидарност, компетентност/рутина, конфиденциалност/публичност.
11.	Властовият дискурс на здравето и живота в съвременната епоха – категориите „качество на живота” и пазаруването на тела.
12.	Пластичната хирургия на другия и „противоприродните съчувствия”. Стари дискриминации и нови сегрегации.
13.	Биотехнологичният дебат в постмодерността - технологичното разглобяване на моралния Аз и неговото постчовешко бъдеще.
14.	Политическото действие в мрежовото общество и епохата на глобализация: обществото на риска и здравната политика като субполитика.
15.	Тяло и идентичност. Телесност и технологии:размитите граници.

### ***Библиография***

#### ***Основна:***

**З. Бауман**, Каталог на постмодерните страхове: от здраве към разположение. В: Живот във фрагменти, Лик, София, 2000

**З. Бауман**, Частен морал, обществени рискове. В: Постмодерната етика, Лик, София, 2001

**Ж. Бодрияр**, Пластична хирургия за другия, Литературен вестник, 14/2001,  
<http://www.slovo.bg/old/litvestnik/114/1v0114004.htm>

Европейските етични стандарти и българската медицина, съст. Е. Маринова, и С. Попова, Изд. на БЛС, София, 2014

[https://ethicsissk.files.wordpress.com/2014/05/evropeiskite\\_etichni\\_standarti\\_i\\_bulgarskata\\_medicina.pdf](https://ethicsissk.files.wordpress.com/2014/05/evropeiskite_etichni_standarti_i_bulgarskata_medicina.pdf)

Етиката в българското здравеопазване, Съст. Маринова Е. и Попова София, изд. Къща «Симел» С. 2007

[https://ethicsissk.files.wordpress.com/2013/03/etikata\\_v\\_bulgarskoto\\_zdraveopazvane.pdf](https://ethicsissk.files.wordpress.com/2013/03/etikata_v_bulgarskoto_zdraveopazvane.pdf)

Етика и социален риск. Етически студии. Съст. Е. Маринова, С., “Фабер”, 2008  
[https://ethicsissk.files.wordpress.com/2012/05/etika\\_i\\_socialen\\_riskpdf.pdf](https://ethicsissk.files.wordpress.com/2012/05/etika_i_socialen_riskpdf.pdf)

**Ж. Делъоз**, Постскриптам върху обществата на контрола. В: Социологията като шанс, съст. Л. Деянова, Изток – запад, София, 2004.

**Ж. Кангилем**, Нормално и патологично, УИ”Св.Кл.Охридски”, София, 1995

**М. Фуко**, Раждане на клиниката. Археология на медицинския поглед.

Университетско издателство „Св. Кл. Охридски”, София, 1994.

**М. Фуко**, Раждање на биополитиката. Как се упражњава власта?, В „Генеалогия на модерноста”, Унив. Издателство “СВ. Кл. Охридски, Софија, 1992.

**Фр. Фукујама**, *Човешкото квалитет*, В: Нашето постчовешко бъдеще, Обсидиан, Софија, 2002.

**М. Уолзър**, Сфери на справедливоста, Критика и хуманизъм, Софија, 2010.

**П. Горанов**, Играта на личност, В: П.Горанов, Нишо особено, ИК Критика и хуманизъм, Софија, 2013

**С. Минева**, Рефлексија върху политиката; Феномените смърт и умирање – биоетическиот дискурс. В: Постмодерни дискурси на етиката 2, Проекторија, 2013,

**Ст. Тулмин**, Етическа теорија и морална практика, В: Завршане към разума, Критика и хуманизъм, Софија, 2002

**У. Бек**, Световното рисково общество, Обсидиан, Софија, 2001

*Допълнителна:*

**Андре Конт Спонвил**, Морален ли е капитализмът, ИК Колибри, Софија, 2012

**Албърт Р. Джонсън**, Начала на биоетиката: места и хора, *Nota Bene* 14/2010

<http://notabene-bg.org/read.php?id=155>

**Д. Дикенсън**, *Пазаруване на тела*: превръщане на телесните части в печалба, Алтера, 2011

**Ю. Хабермас**, Бъдещето на човешката природа. “ИДЕЯ”, С., 2004

**М.Фуко**, Трябва да защитаваме обществото, Лик, Софија, 2003

**Ст.Христова**, Биоетичните решения, Авангард Прима, софија, 2014

**Simon Blackburn**, *Ethics: a very short introduction* Oxford University Press Inc., New York, 2007, [http://www.zbmu.ac.ir/files/Medical%20Ethics/pages/ethics\\_vsi.pdf](http://www.zbmu.ac.ir/files/Medical%20Ethics/pages/ethics_vsi.pdf)

**Tony Hope**, *Medical Ethics: A Very Short Introduction*, Oxford University Press Inc., New York, 2004,

<http://sociology.sunimc.net/htmledit/uploadfile/system/20110122/20110122002002913.pdf>

**Hinde, Robert A**, *Bending the Rules: Morality in the Modern World*, Oxford University Press Inc., New York, 2007

**Dr. Peter Mack**, Utilitarian Ethics in Healthcare *International Journal of The Computer, the Internet and Management* Vol.12No. 3 (September-December, 2004) pp 63-72

**Ian Brown and Andrew A. Adams**, The ethical challenges of ubiquitous healthcare, *International Review of Information Ethics*, Vol. 8 (12/2007)

**Дата:**

23.10.2015

**Съставил: проф. Д-р Силвия Минева**

**Гл.ас. д-р Петър Горанов**